

Living Together in Society

Ve dnech 1. a 2. prosince 2005 proběhla v konferenčním centru Charlemagne v Bruselu konference „Living Together in Society“, pořádaná Výborem pro integraci osob s postižením spadajícím pod Generální ředitelství zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti Evropské komise ve spolupráci s European Disability Forum.

Konference byla zahájena příspěvkem evropského komisaře pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti Vladimírem Špidlou. Vystoupilo mnoho odborníků většinou ze „starých“ evropských zemí, které mají s procesem tzv. deinstitucionalizace a se zaváděním nezávislého života či života v komunitě pro osoby s postižením podporovaného komplexem navzájem na sebe navazujících služeb mnoholeté zkušenosti.

Konference byla rozdělena do tří sekcí, které byly časově odděleny, logicky na sebe navazovaly a byly vždy následovány dotazy a diskusí. Ke každé sekci uvedu jen některé, z mého pohledu nejdůležitější, příspěvky a klíčové postřehy z nich.

První sekce se zabývala základními právy a klíčovými principy, které mají být dodržovány, pokud mají žít všichni lidé společně. Vystoupil Kent Ericsson ze Švédska, který vyzvedl podle něho nejdůležitější faktor v této oblasti, a to že osoby s postižením budou (a v některých zemích již byly) uznány jako plnohodnotní občané své země. Osoby s postižením

mají mít právo o sobě a svém životě plně rozhodovat se všemi důsledky, které jim to přinese. Všechny osoby s postižením mají žít v běžných domácnostech se svou rodinou, pokud nějakou mají, přičemž mají nárok na asistenci a využívání celého spektra služeb. Důležité pro život v běžné společnosti je být zaměstnán a mít běžné koníčky, ke kterým se dají využívat prostory místní komunity.

Dále pokračoval Manuel Lobato ze Španělska, který sdělil zkušenosti ze své země, kde stále ještě existuje mnoho institucí, ale nezávislý život osob s postižením je na vzestupu. Ve svém příspěvku zdůraznil, že by kontrola nad nezávislým životem či životem v komunitě osob s postižením měla být dána do rukou organizací osob s postižením. Uvedl mnoho praktických příkladů, jak je organizována péče o osoby s postižením v evropských zemích, a konstatoval, že ačkoliv mají západoevropské země prosperující hospodářství, tak jsou i zde osoby s postižením stále opomíjeny.

Tématem druhé sekce byl život v komunitě a jeho praktické aspekty. Všechny příspěvky v této sekci byly zajímavé. Chtěla bych však zmínit vystoupení Johna O'Gormana, který mne zaujal názorem, že bychom na oblast osob s postižením měli nahlížet z obchodního úhlu. A to z prostého důvodu, že přestože jsou osoby s postižením pro každý stát „velkou“ ekonomickou zátěží, tak na druhé straně tím,

že se zapojí do běžného života a budou produktivními členy společnosti, státu nemalé finance také přinesou.

Velmi kladně byl přijat příspěvek Celie Reed z Velké Británie; ta referovala o výsledku konference, která proběhla nedávno ve Spojeném království v souvislosti s předsedáním UK Radě Evropy. Velmi pozitivním výsledkem této konference je totiž založení tradice každoročních setkání ministrů odpovědných za problematiku osob s postižením všech členských států.

Třetí sekce se konala druhý den konference, jejím tématem byly úkoly do budoucnosti a jakým způsobem může k jejich plnění přispět Evropská unie. Za evropskou komisi vystoupila Lisa Pavan-Woolfe s referátem o prvním Sdělení komise k situaci osob s postižením, které je součástí Otevřené metody koordinace a mělo by zahájit tradici vydávání podobných sdělení každé dva roky. V tomto sdělení komise reaguje na Národní akční plány členských států a v jeho součásti, Evropském akčním plánu pro roky 2006-2007, stanovuje úkoly na toto období.

Na závěr promluvil Richard Whittle z Velké Británie, jehož úkolem, kterého se zhostil se ctí, bylo shrnout celou konferenci a vyvodit z ní závěry do budoucnosti.

Téma deinstitucionalizace je velmi aktuálním tématem v Evropské unii, do České republiky se dostává jen velmi pomalu. Je nutno říci, že v západních zemích jsou o několik desítek let sbírání zkušeností a pomalého přerodu v myslích obyvatel napřed. V našich podmínkách nelze ze

dne na den zrušit všechny instituce a začít vracet osoby s postižením do rodin. Mohlo by dojít ke stejné katastrofickému stavu, k jakému došlo v Kanadě, kde na tento proces nebyli dostatečně připraveni. V naší situaci musíme nejprve vytvořit síť na sebe navazujících a dobře fungujících služeb. Musíme pracovat s rodinami, které by měly vědět, jakým způsobem mají vychovávat své postižené dítě, aby se z něj mohl stát plnohodnotný, ale hlavně nezávislý občan naší země. Musíme posilovat pozitivní image osob s postižením na veřejnosti a pomalu se pokoušet měnit pohled spoluobčanů na postižení, měnit bariéry, které jsou „uvnitř jejich hlav“ - jejich neopodstatněný strach z neznámého. V každém případě musíme pozměnit pohled lékařů na osoby s postižením, vždyť i když nejsou v pravém slova smyslu zdravé, mohou žít plnohodnotný život, který jim bude stejně jako ostatním poskytovat radosti i strasti. I postižené dítě způsobuje svým rodičům radost a ti se svým dítětem prožívají jeho úspěchy, přestože jsou trochu jiné, než na jaké je naše společnost zvyklá. Na druhou stranu i tzv. intaktní dítě je zdrojem mnoha starostí a strastí pro své rodiče. O kolik je tedy situace těchto rodičů odlišná? Snad jen o to, že rodiče postiženého dítěte se stále setkávají s nepochopením a neochotou.

A takto bych mohla pokračovat ještě dlouho, nejlépe to však vyjádřil Richard Whittle z Velké Británie větou: „Musíme už konečně rozlomit začarovaný kruh segregace.“

Kateřina Jeřábková